

maakt
ideeën
zichtbaar

Hoe pak jij het aan?

en innovatieve wijze. Geen urenlange
praatsessies om de vergadertafel, maar
brainstormen in een ruimte waar prototypes
gemaakt worden van ideeën. Dit leidt tot
inspirerende sessies en snelle resultaten.

AANPAK

De begeleiders van de ontwerpsessies
hebben verschillende achtergronden, zoals
kunst, sport, leiderschap, communicatie
en ondernemerschap. De Ontwerpfabriek
benadert vraagstukken vanuit verschillende
invalshoeken. De insteek is altijd waardierend
en positief opbouwend. Er wordt echter
niks vóór je gedaan. De probleemeigenaar
zorgt zelf voor het eindresultaat, de
Ontwerpfabriek begeleidt je er naartoe.

“Denken met j

Prins Claus Conservatorium

*“Een concert blijkt meer
te zijn dan het optreden
zelf. Het gaat over de uit-
nodiging, de binnenkomst,
de pauze, het vertrek, het
tijdstip en de locatie.”*

Gemeente Groningen

(Groningen Bereikbaar)

*“Jullie hebben ervoor
gezorgd dat we extra
ideeën hebben kunnen
bedenken. Dit was ons
niet gelukt als we aan de
vergadertafel waren
blijven zitten.”*

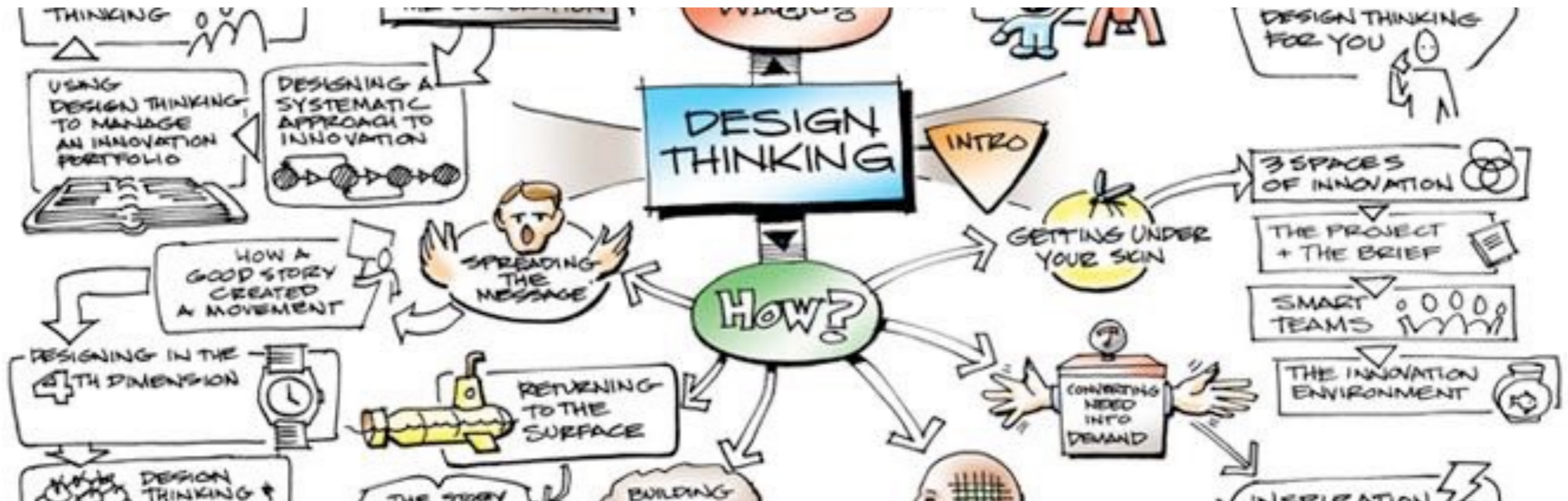
EVALUATIE '14-'15 HANZE ONTWERPFABRIEK

AANLEIDING

In het voorjaar van 2013 is naar aanleiding van een ontmoeting tijdens de eerste editie van het programma 'Teach the Teacher Ondernemerschap' de Hanze Ontwerpfabriek opgericht. Onze drijfveer als initiatiefnemers van de Hanze Ontwerpfabriek is dat antwoorden op vragen sneller gegeven kunnen worden door deze empathisch in te steken. Ook zijn we ervan overtuigd dat snel duidelijk wordt of er draagvlak is voor een oplossing en dat mogelijke oplossingen duurzamer en innovatiever zijn door deze aanpak. Na een jaar uitproberen en onszelf ontdekken heeft de Hanzehogeschool Groningen (HG) ons op 1 september 2014 in de gelegenheid gesteld een pilot uit te voeren van twee jaren om deze beloftes waar te maken.

Voor u ligt het evaluatieverslag van het eerste jaar van de pilot. Hierin worden met name het proces, de producten en de leermomenten tot nu toe beschreven.

SAMENVATTING

De Hanze Ontwerpfabriek heeft relatief snel naamsbekendheid gekregen. Deze naamsbekendheid is voornamelijk ontstaan door verschillende sessies die in korte tijd verzorgd zijn en door het inbrengen van bestaande netwerken in de Hanze Ontwerpfabriek, netwerken van binnen en buiten de Hanzehogeschool Groningen.

Van methodiek naar proces

De georganiseerde activiteiten waren in eerste instantie korte sessies die in het teken stonden van kennismaken met de verschillende methodieken en de aanpak van de Hanze Ontwerpfabriek. Door sturing vanuit de Hanze Ontwerpfabriek en door het inmiddels ge-

creëerde vertrouwen zijn de vragen zich in de tweede helft van het jaar meer gaan richten op procesverbetering en productontwikkeling. Hiervoor waren meestal meerdere sessies nodig en meer inbreng van de deelnemers in de empathie- en testfase van het ontwerp. Ontwerpen zijn tenslotte pas een succes als er draagvlak voor is en de doelgroep ook daadwerkelijk gebruik gaat maken van het product dat ontstaat naar aanleiding van het ontwerp.

Externe partijen

Positionering van de Hanze Ontwerpfabriek onder het Groningen Center of Entrepreneurship Value050 en de werkruimte in de incuba-

tor Cube050 hebben bijgedragen aan het samenwerken met en het uitvoeren van opdrachten voor externe partijen waaronder Hanzevast, Nederlandse Spoorwegen, Airport Eelde, Gemeente Groningen en Noorden Duurzaam. Enthousiasme van partijen binnen de hogeschool heeft zeker ook bijgedragen aan de vindbaarheid van de Hanze Ontwerpfabriek door externe partijen.

Doelen

De meeste doelstellingen van de pilot zijn gehaald in het eerste jaar. De twee uitzonderingen hierop zijn het uitwerken van innovatieve ideeën uit onderzoek, stage en afstuderen en het ontwikkelen van prototypes op basis van uitkomsten van toegepast wetenschappelijk onderzoek. Wel zijn er vorderingen gemaakt in het identificeren van dergelijke ideeën en uitkomsten. De laat losgeweekte formatie ten behoeve van de Hanze Ontwerpfabriek (februari 2015) is mede debet aan deze vertraging. Gaandeweg het jaar is de focus meer komen te liggen op de voorkant van ontwerptrajecten. Zonder een goede vraag en de intentie om daadwerkelijk te komen tot resultaat, wordt er geen start gemaakt.

Meerwaarde

De meerwaarde van de Hanze Ontwerpfabriek voor de HG komt vooral tot uiting als het gaat om innovatie, valorisatie, ondernemerschap en onderwijsvernieuwing. Vragen die hierover gaan, genieten dan ook de voorkeur. Zo participeert de Hanze Ontwerpfabriek in de ontwikkeling van professionele leeromgevingen en wordt er actief gezocht naar kansen die voortkomen uit onderzoek, stage en afstudeerwerk. Als de ontwerpfabriek in een vroeg stadium betrokken wordt, is de impact het grootst. Nu wordt de Hanze Ontwerpfabriek nog vaak ingeschakeld als een probleem al lang(er) bestaat, er lang

op een oplossing gebroed is en er weinig tijd resteert voor er geleverd moet worden.

Samenwerking

De Hanze Ontwerpfabriek is bewust een aantal samenwerkingsverbanden aangegaan. Zo is de ontwerpfabriek kartrekker voor een 'tafel' binnen Noorden Duurzaam, waardoor er toegang is tot een groot actief netwerk van ondernemers, bedrijven en overheidsinstanties in Noord-Nederland. In samenwerking met de afdeling Informatisering en het Instituut voor Communicatie, Media en ICT worden voorbereidingen getroffen om zichtlocaties te betrekken 'on campus' (iHub) en 'off campus' (The Big Building) waardoor innovatie en valorisatie nog beter geëtaleerd kunnen worden.

Duurzaam

In de waan van de dag is het hard werken om trouw te blijven aan de idealen van de Hanze Ontwerpfabriek. In de aanloop naar de pilot is 'sustainable play' omarmd als motto voor wat de ontwerpfabriek doet. Duurzaam betekent duurzaam in de tijd, duurzaam met betrekking tot de omgeving en duurzaam voor mensen. Spelen, als de ultieme vorm van leren, betekent met plezier komen tot resultaten. Dit vergt continue scherpte in hoe dingen gedaan worden zodat verwachtingen waargemaakt kunnen worden.

In een sessie die we mochten begeleiden kwam, in de euforie van het presenteren van een mooi ontwerp, een medewerkster van de HG er achter dat ze met uitvoering van dit ontwerp ook haar baan kwijt zou raken. Dit leidde bij haar tot veel emotie.

Dit voorbeeld is een illustratie van wat er naast het ontwerpen in de ontwerpfabriek aan nevenprocessen plaatsvindt. Geschillen worden bijgelegd, lang niet uitgesproken zaken worden bijgelegd en mensen ontmoeten elkaar op onderwerpen waarvan ze vinden dat ze veel eerder hadden moeten samenwerken. Met veel overtuiging en plezier runt het team daarom de Hanze Ontwerpfabriek en ziet vol vertrouwen het tweede jaar tegemoet.

[Video impressie van de Hanze Ontwerpfabriek 2014-2015](#)

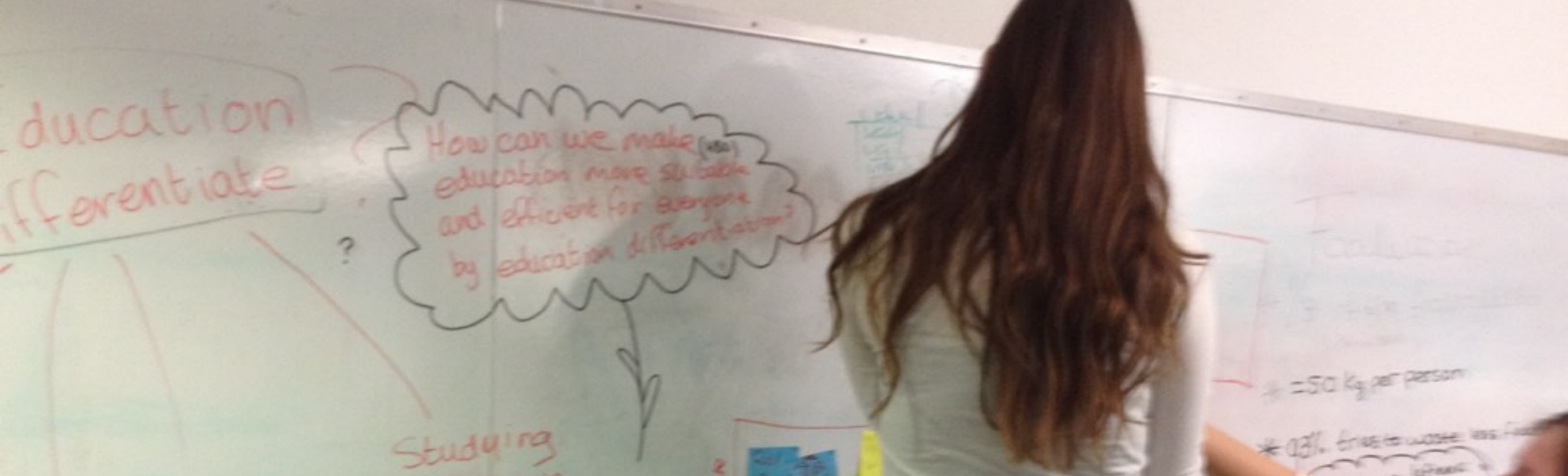

2

STUDIEJAAR '14-'15 IN BEELD

In dit hoofdstuk wordt kort in woord en beeld een schets gegeven van de Hanze Ontwerpfabriek in het studiejaar 2014-2015.

Achtereenvolgens een uiteenzetting van de start, het proces en de resultaten.

START

In september 2014 is formeel groen licht gegeven voor de pilot van de Hanze Ontwerpfabriek. Het starten was betrekkelijk eenvoudig, de ontwerpfabriek was informeel tenslotte al begonnen. Vanaf februari 2015 is de geplande formatie volledig ingezet, omdat de meeste teamleden nog verplichtingen hadden in het onderwijs. Over het gehele studiejaar 2014-2015 is ongeveer de helft van de geplande formatie van 1,8 fte ingezet. In het najaar van 2014 is een ruimte in de incubator Cube050 ingericht als ontwerpfabriek. De ruimte is kleiner dan in eerste instantie gewenst en ten opzichte van de campus ligt de ruimte op een dislocatie. In lijn met de methode Design Thinking wordt de ruimte beschouwd als prototype van de ruimte die nog

gaat komen. Vanuit deze ruimte worden verdere voorbereidingen getroffen voor meer effectieve en zichtbare locaties 'on campus' en 'off campus'.

Zichtbaarheid

De ruimte in de incubator Cube050 heeft op de meeste punten al wel gewerkt zoals voorzien. Mensen die de ruimte binnen komen hebben direct het gevoel dat er iets gedaan moet worden. Dat er geen normale stoelen in de ruimte aanwezig zijn, maar vierkante multifunctionele houten blokken die kunnen dienen als tijdelijke stoel, helpt daarbij. Wat nog niet werkt is spontane inloop. Wel door men-

Een goede vraag nodigt uit tot actie en bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van het resultaat:
"Hoe kunnen we...?"

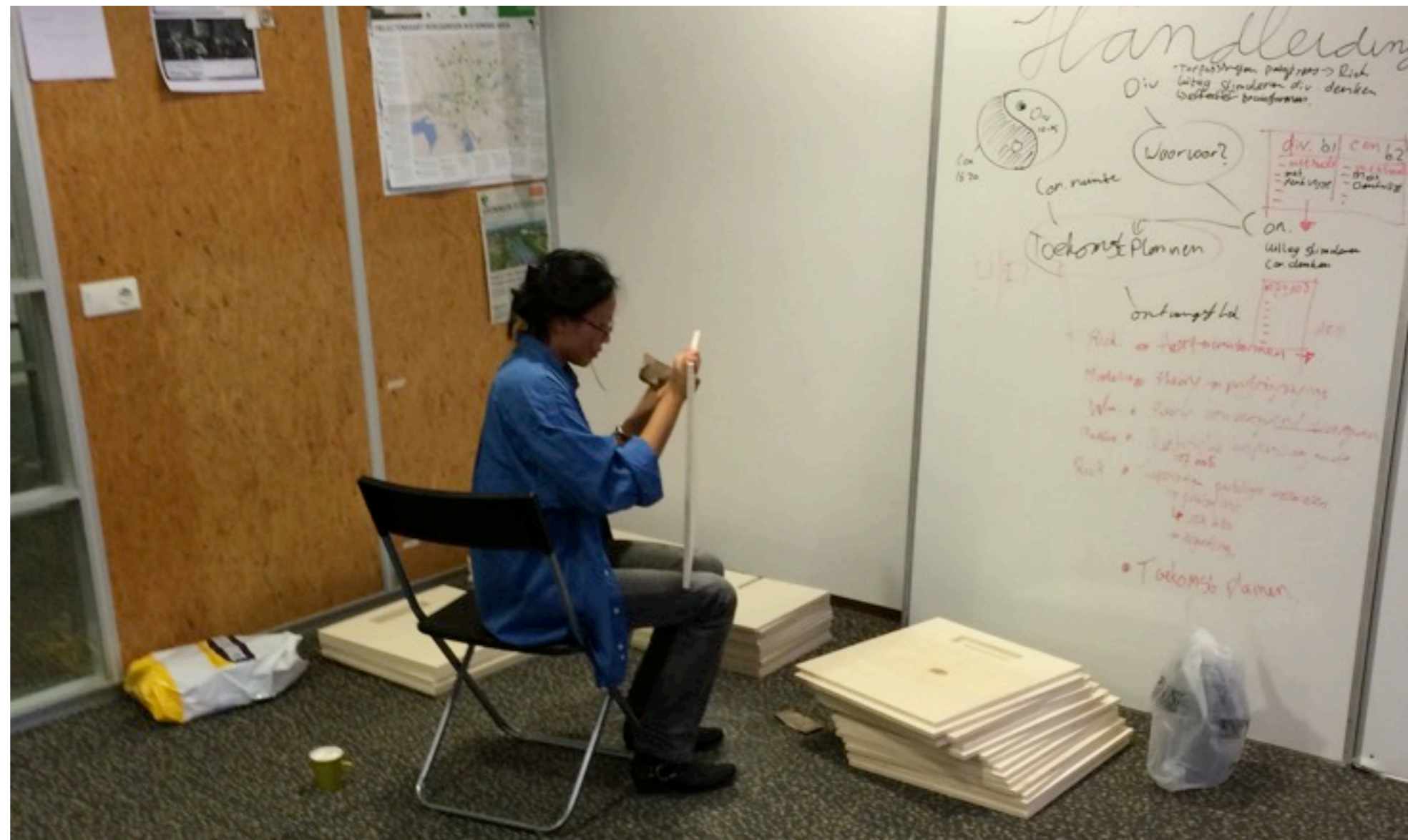
sen die eerder met de Hanze Ontwerpfabriek in aanraking zijn geweest, maar nog niet door studenten, docenten en medewerkers die alleen door de uitstraling aangetrokken worden van wat er binnen plaatsvindt.

On Campus

De zichtbaarheid zal sterk verbeteren door 'on campus' een zichtlocatie te betrekken. In samenwerking met de afdeling Informatisering zijn er plannen ontwikkeld om de Hanze Ontwerpfabriek samen met iHub te vestigen in de voormalige Studystore op Zernikeplein 11. Hiermee wordt wederzijds belang gediend. De Hanze Ontwerpfa-

briek is zichtbaar, kan zich optimaal etaleren en heeft toegang tot innovatieve digitale middelen om sessies te ondersteunen. De afdeling Informatisering heeft behoefte om in het kader van Blended Learning te demonstreren hoe effectief en efficiënt digitale middelen ingezet kunnen worden in colleges, workshops en professionele leeromgevingen. Daarnaast verwachten de Hanze Ontwerpfabriek en de afdeling Informatisering een visitekaartje te kunnen afgeven door valorisatie te etaleren en te laten zien dat de HG als moderne hogeschool voorop loopt in het gebruik van innovatieve middelen en het toepassen van moderne methoden van onderwijs en onderzoek.

De beschikbare ruimte als prototype voor de ideale ruimte die er gaat komen.

HET PROCES

In het eerste deel van het studiejaar heeft de ontwerpfabriek alle vragen die binnen zijn gekomen gretig aangepakt. Dit was nodig om te laten zien waar de Hanze Ontwerpfabriek toe in staat is en om een goede pers te krijgen. Na verloop van tijd werkte deze aanpak niet meer. Er werd zelfs gevraagd om studiemiddagen te organiseren terwijl een concrete en relevante vraag ontbrak. Het team was prima in staat een inspirerende sessie op basis van Design Thinking of Effectuation neer te zetten, alleen bleef het daar soms bij. Dit heeft ervoor gezorgd dat er nu scherp gefocust wordt op de voorkant van het proces: de intake. Hierin komen de volgende belangrijke voorwaarden aan de orde.

Eigenaarschap

De opdrachtgever is en blijft eigenaar van het proces en het product en participeert in de sessies. De ontwerpfabriek neemt de verantwoordelijkheid voor het ontwerpproces.

Centrale vraag

Ontwerpen is doen! Een goede vraag stuurt de actie door de in de vraag opgesloten vooronderstelling.

Vervolg

Ontwerpsessies bij de Hanze Ontwerpfabriek leveren veel op. Op voorhand maken we afspraken hoe de uitkomsten een vervolg krijgen.

Relevantie

Vragen worden beoordeeld op relevantie: innovatie, valorisatie en ondernemerschap en bij voorkeur een combinatie van deze drie. Ook wordt doorgevraagd waarom men zo'n sessie wil. Dit om de intrinsieke motivatie voor de vraag bij zowel de opdrachtgever als de deelnemers vast te kunnen stellen.

Verdienmodel Hanze Ontwerpfabriek.

Met ingang van september 2015 zijn er kosten verbonden aan de inzet van de Hanze Ontwerpfabriek. Dit kan door vergoeding in geld of door een bijdrage die de HG ten goede komt. Bijvoorbeeld het

aanbieden van stageplaatsen, onderzoeksopdrachten, samenwerking en wederdiensten.

Een goed voorbeeld van een uitgebreide intake is de ontwerpdag die voor Groningen Bereikbaar is georganiseerd in de Puddingfabriek. De vraag was: "Hoe kunnen we een alternatief verzinnen voor de bereikbaarheid van Groningen tijdens de verbouwing van de zuidelijke rondweg, waar we zelf nog niet aan gedacht hebben omdat we teveel kennis hebben van het project?" Resultaat was dat de projectdirecteur al tijdens de dag over de uitwerking van alternatieven in gesprek ging met medewerkers.

Olievlek

De huidige aanpak blijkt goed te werken. Als een olievlek verspreidt het gedachtegoed van de Hanze Ontwerpfabriek zich over de hogeschool. Dit blijkt uit de diversiteit aan vragen en opdrachtgevers. Design Thinking is geen oplossing voor alles. Als bestaande oplossin-

Gewone ideeën kun je ook achter een bureau verzinnen. Originele ideeën verzin je samen door veel ideeën te combineren.

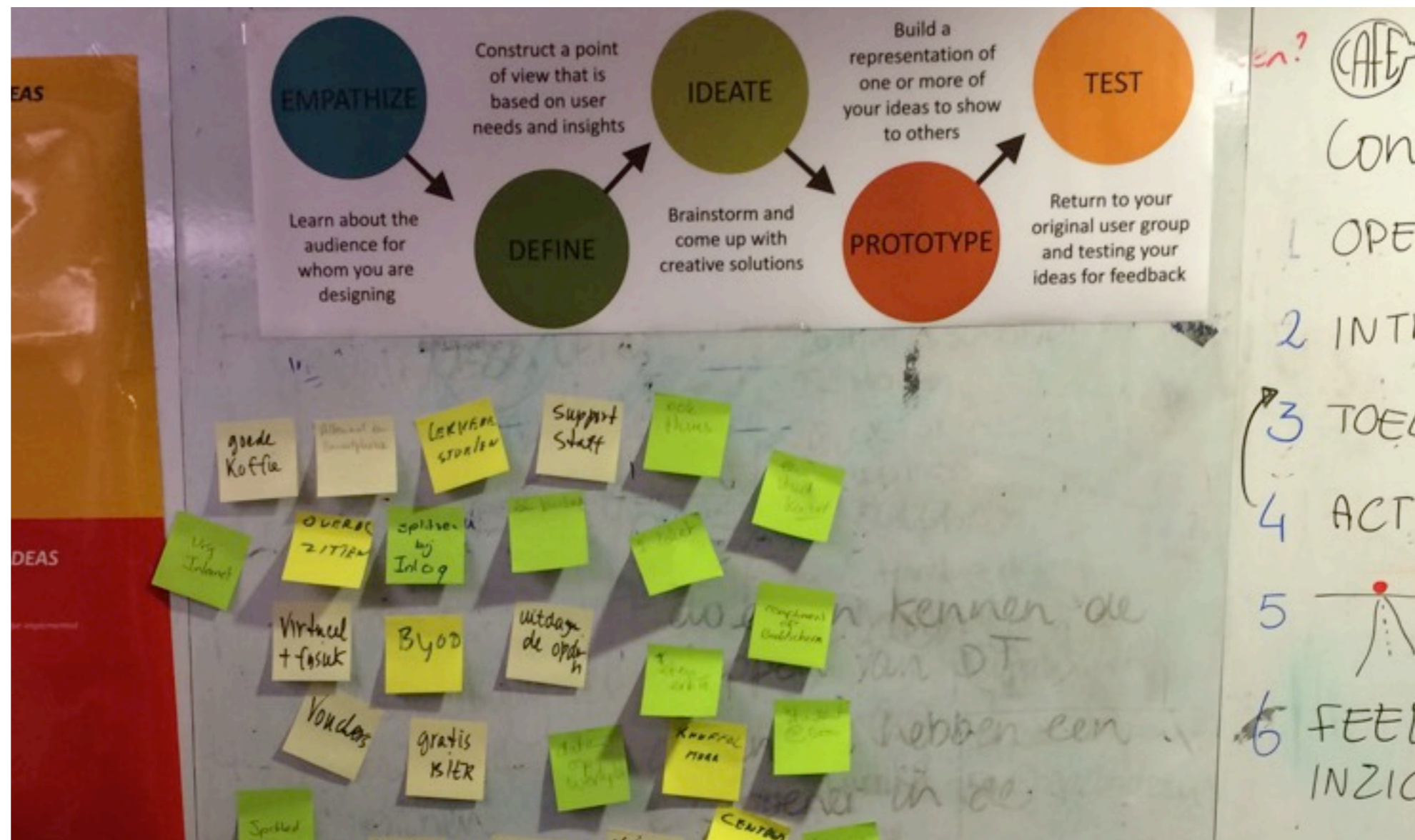

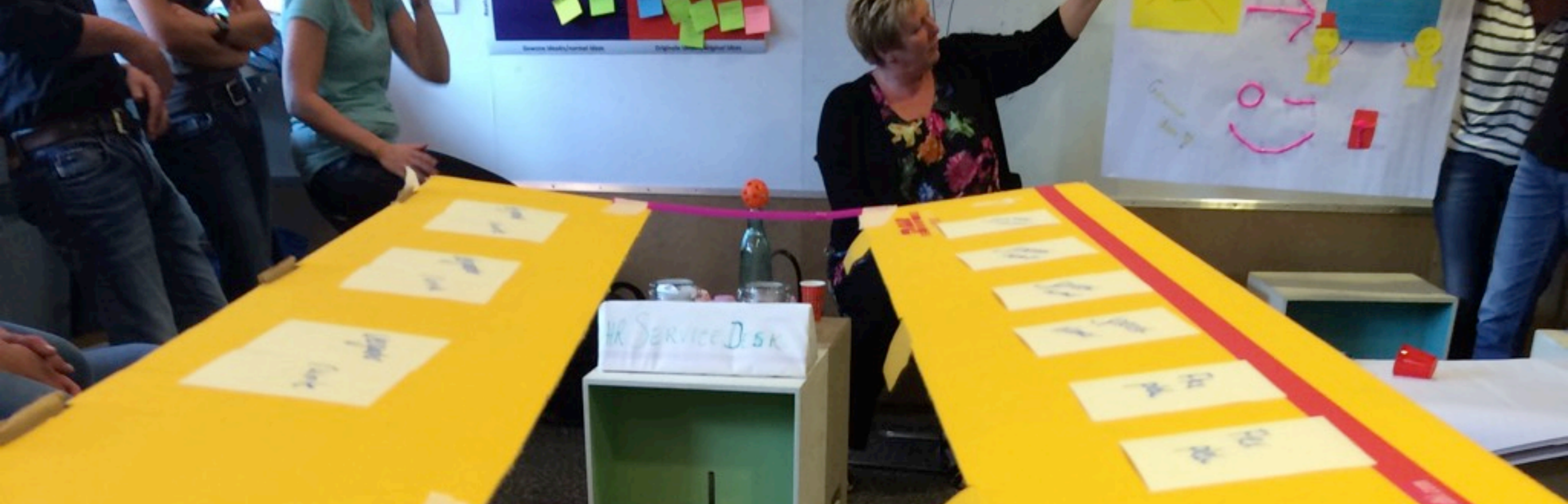
gen voldoen is het raadzaam die vooral toe te passen. Daar waar het om creatief innoveren gaat is Design Thinking een goede start. De Hanze Ontwerpfabriek blijft het proces verbeteren op grond van de feedback die de ontwerpfabriek krijgt en de kennis die binnen de HG voor handen is.

Van de aanpak wordt een HG-eigen methode gemaakt. Binnen de HG wil de ontwerpfabriek deze methode ook overdragen. Daarom wordt een korte training ontwikkeld voor docenten en onderzoekers die de aanpak omarmen en willen toepassen in onderwijs en onderzoek. Creativiteit laat zich niet afdwingen, het begint bij de attitude

van degene die er mee aan de slag wil. Tot nu toe is de vraag naar de aanpak van de Hanze Ontwerpfabriek groot en is er behoefte bij docenten om dit in hun onderwijs toe te passen.

Creativiteit is een iteratief proces. De Testfase is om feedback op te halen en vervolgens weer opnieuw de fasen te doorlopen. Net zolang tot het werkt!

RESULTATEN

Bij aanvang van de pilot was het zorgen voor een inspirerende ervaring een belangrijk doel van de Ontwerpfabriek. Omdat het om een nieuwe manier van werken ging binnen de HG, kon zo vertrouwen worden gecreëerd en de ervaring dat het team tot meer in staat was. In de factsheet van de Hanze Ontwerpfabriek - zoals opgenomen in een bijlage - is een illustratieve opsomming opgenomen van de activiteiten in studiejaar 2014-2015 met een beschrijving van de uitkomsten. Daarnaast is een [blog van de Hanze Ontwerpfabriek](#) bijgehouden waarin over veel georganiseerde activiteiten geschreven wordt, bij voorkeur door de deelnemers zelf. Dit doen we om tijdens

de pilot zelf zicht te krijgen op wat de beleefde meerwaarde is van wat de ontwerpfabriek doet.

Een aantal resultaten van onze activiteiten.

P&O: vitalisering

De vraag van het stafbureau P&O om te komen tot een nieuw voorstel voor een vitaliseringprogramma is in twee ontwerpessies behandeld. Tussen de twee ontwerpessies door zijn de deelnemers op pad gestuurd om de doelgroep te bevragen. Bij aanvang van de tweede sessie bleek dat dit moeizaam gegaan was. Het doel was in het oogspringende nieuwe ideeën te genereren, maar die kwamen

niet. Veelal bestonden de ideeën al. Dit is belangrijke feedback gebleken in het komen tot een voorstel. Geconstateerd is dat er niet veel behoefte is aan iets nieuws, maar eerder aan autonomie om gebruik te kunnen maken van wat er al is. Er zijn twee voorstellen voor verbetering van bestaande ideeën voorgelegd aan het college.

A.HAK

Tijdens de stageterugkomdag van Technische Bedrijfskunde heeft A.HAK de vraag gesteld hoe er meerwaarde kan ontstaan uit de aardbevingproblematiek voor Noord-Nederland en voor A.HAK. Zo'n honderd techniekstudenten hebben zich in competitieverband onder leiding van de Hanze Ontwerpfabriek over deze problematiek gebogen. Daar waar zowel de opdrachtgever als de studenten in eerste instantie dachten dat de oplossing lag in aanpassing van leidingen in en naar huizen, is er gekozen voor een prototype dat met

name de bron van de aardbevingen aanpakt. Dit prototype was gestoeld op een idee door creatief om te gaan met 'gaten' in de aarde en de energie die daaruit gewonnen kan worden.

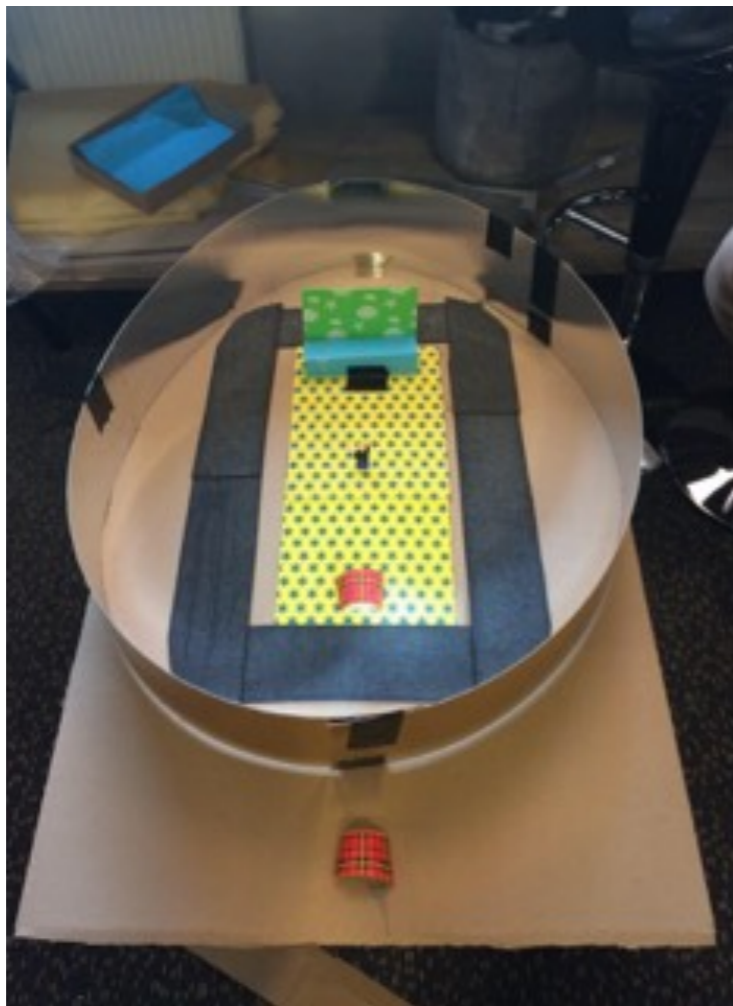
Frontoffice Facilitair Bedrijf

In drie sessies en met heel veel werk tussen de sessies door, is een voorstel voor het voeren van één frontoffice voor een gebouw tot stand gekomen. De sessies brachten zoveel op, dat vanuit de Hanze Ontwerpfabriek ook ondersteuning is geleverd in het structureren van de informatie. Dit heeft erin geresulteerd dat er naast beleid ook een uitgebreide lijst van specificaties voor het ontwerp van een frontoffice is opgeleverd. Het voorstel is breed getoetst bij de gebruikers van de Marie Kamphuis Borg en het Wiebengacomplex.

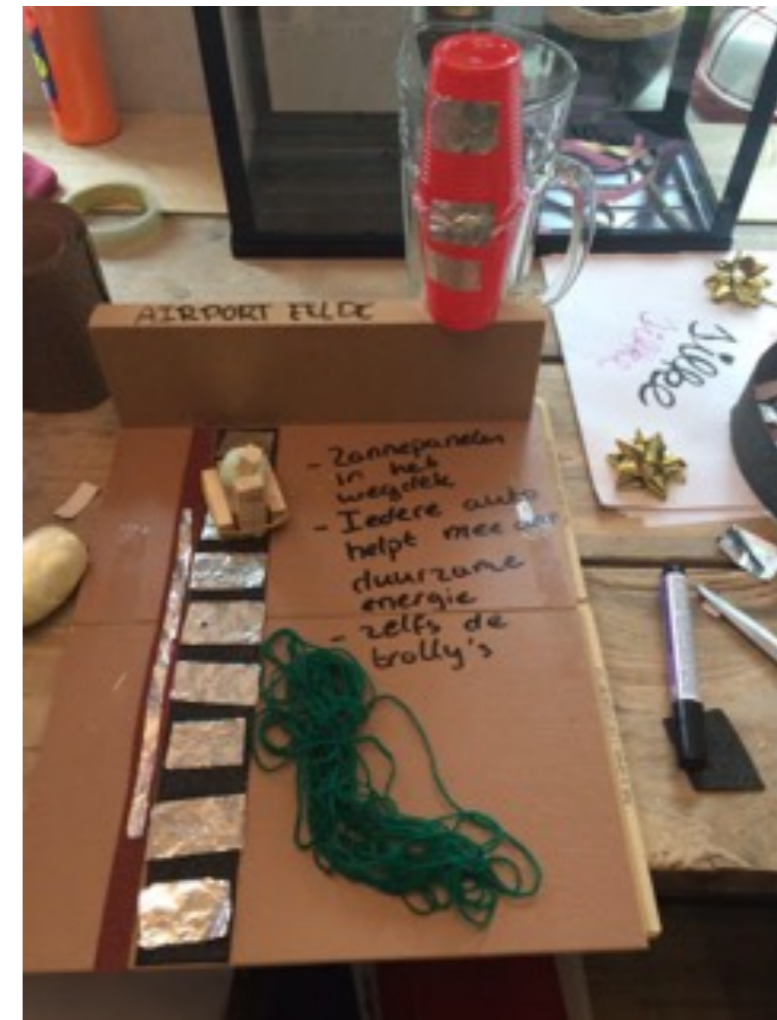

Logica brengt je van A naar B,
Verbeeldingskracht brengt je
overal!

Prototypes
Airport Eelde

Airport Eelde

Vanuit de opleiding Vastgoed en Makelaardij doen studenten onderzoek naar het verbeteren van de bereikbaarheid van Airport Eelde. Het verzoek om daarbij te ondersteunen met een sessie Design Thinking heeft geleid tot creatieve oplossingen waarin de fiets en ook ecologische verantwoording een belangrijke plaats innemen. Dit tot tevredenheid van de opdrachtgever.

Groningen Bereikbaar

De initiële vraag om alternatieven te verzinnen voor de bereikbaarheid van Groningen tijdens het openleggen van de zuidelijke rondweg werd halverwege de dag door veranderde inzichten

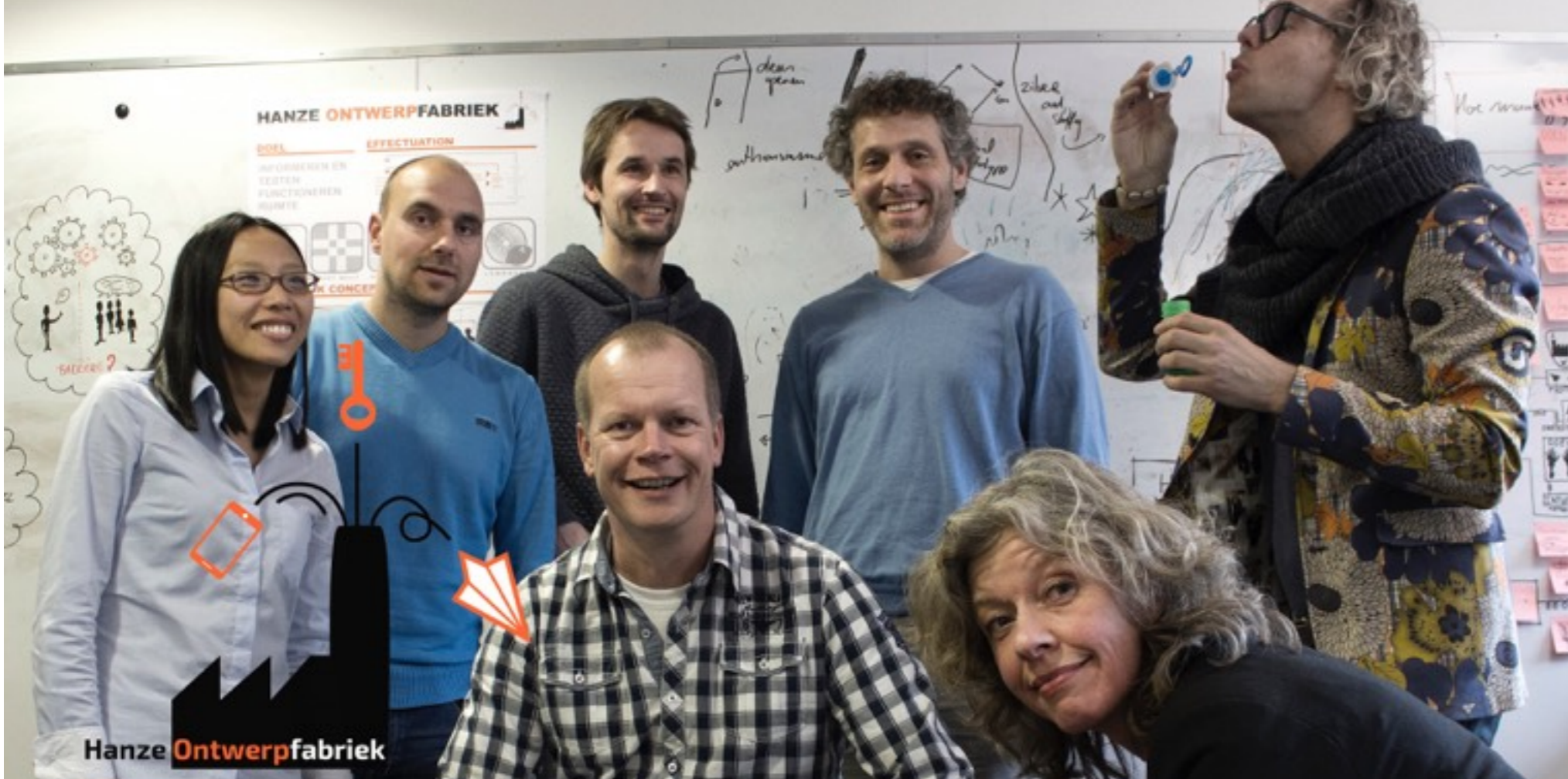
aangepast in “hoe kunnen we in geval van een calamiteit, waardoor al het verkeer vast komt te staan, acteren?”. Deze vraag is vanuit alle betrokken partijen bekeken en leverde meerdere serieuze handelwijzen op. In het oog springend was de analogie met hoe water zich gedraagt tijdens springtij en hoe waterschappen dit opvangen. Het idee om een soort van polders in te richten voor verkeer, is als serieuze optie meegenomen.

3

LEERERVARINGEN

Design Thinking gaat over het ontdekken van nieuwe mogelijkheden. Wat hebben we als Ontwerpfabriek afgelopen jaar ontdekt en wat willen we nog ontdekken?

De Hanze Ontwerpfabriek
2014-2015:
van li naar re boven:
Madeline (tijdelijke kracht),
Jorg, Bob, Immo, Dinant
Onder: René, Marijke

WAT HEBBEN WE AL GELEERD EN WAT WILLEN WE VERDER LEREN?

Design Thinking gaat over het ontdekken van nieuwe mogelijkheden. Wat heeft de Hanze Ontwerpfabriek afgelopen jaar ontdekt en wat willen we nog meer ontdekken?

Doen, doen, doen. Dit inzicht heeft leerervaringen en leerwensen opgeleverd. We vertellen daarin vaak dat we het ook niet precies weten en dat zorgt voor betrokkenheid en gedeelde verantwoordelijkheid in het werkproces met de klant. Door het werken met zeer uiteenlopende doelgroepen heeft het team veel en diverse feedback ontvangen over het werk van de Hanze Ontwerpfabriek. Het werkproces wordt meer en meer aangescherpt en helder.

Het WAAROM.

De ontwerpfabriek wil mensen met vragen en ideeën met elkaar verbinden, om te komen tot producten of diensten die belangrijk zijn, die een plek krijgen in de maatschappij.

Het HOE.

Er wordt gewerkt met creatieve ontwerpmethoden en daarover wordt een eigen saus gegoten. Een leerervaring is dat in een werkproces meer tijd nodig is dan een intake en een sessie Design Thinking. De kortdurende trajecten die gedaan zijn, hebben ons het inzicht gegeven dat na de eerste fase van prototypen verder gewerkt moet wor-

den om te zorgen voor implementatie van door prototyping ontwikkelde producten of diensten.

Het WAT.

Gesprekken voeren, sessies organiseren, beelden (foto en video) delen met de opdrachtgever over de resultaten uit een sessie. In de eerste gesprekken die we voeren besteden we aandacht aan de verwachtingen inzake het resultaat en aan het gegeven dat daar een traject bij hoort dat iteratief van aard is en dat als zodanig meer tijd kost dan slechts één keer samenkomen.

Het WAAR.

Scherpte wordt gecreëerd door samen op de werkvloer te staan, met elkaar mee te kijken en te zorgen dat deskundigheid van buiten gebruikt wordt voor het eigen leerproces. Het team van de Hanze Ontwerpfabriek is voor de eigen ontwikkeling bijvoorbeeld naar de Design Academy in Amsterdam geweest. We hebben daar geleerd hoe creativiteit aan te boren in de divergeerfase van een ontwerpproces.

Alle individuele teamleden hebben ook ieder voor zich teruggeblikt op de startfase en op wat er geleerd is en wat er meegenomen kan worden. Waarom het team überhaupt begonnen is, is te lezen in de rubriek [team op de blog](#).

Bob Kolsters

In het diepe

Het afgelopen jaar in de Hanze Ontwerpfabriek stond voor mij in het teken van 'uitvinden wat wij zijn'. Geheel in de geest van het ontwerpproces hebben we niet eerst ons gedachtegoed en onze dienst-

verlening gedefinieerd, maar zijn we meteen bezig gegaan in het vertrouwen dat deze zaken gaandeweg steeds helderder zullen worden. En dit is ook hoe het nu loopt, hier volgen enkele inzichten. Met diverse partners hebben we verschillende soorten sessies gedaan: studenten, teams, docenten, medewerkers en werkveld. Dit leverde veel positieve ervaringen en reacties op en tegelijkertijd groeide er bij mij het volgende inzicht. Vanuit de hedendaagse aandacht voor Design Thinking en ondernemerschap zijn veel mensen en bedrijven bereid een keer 'in het diepe te springen' en een maaksessie met hun afdeling te doen.

Duurzaam innoveren

Er bestaat echter nog lang niet altijd de visie dat maken een duurzame vorm van innoveren kan zijn. Om deze reden probeer ik steeds meer bewustzijn en committent te kweken voor langer lopende trajecten. Mijn wens is dat als er aan het einde van een sessie veelbelovende prototypes gemaakt zijn, hieraan ook een vervolg gegeven kan worden. Ik zie het als een belangrijke taak voor komend jaar om dit onder de aandacht te (blijven) brengen. Ook vindt er mijn inziens nog te weinig kruisbestuiving plaats tussen opleidingen, bedrijven, studenten en professionals. Vaak komen homogene teams bij ons langs en komen ze alleen in aanraking met 'andersdenkenden' tijdens de empathiefase van Design Thinking.

Multidisciplinariteit

Om de vruchten te kunnen plukken van de ideeënrijkheid van multidisciplinaire samenwerkingsverbanden, zullen veel meer verschillende mensen in ontwerpteams moeten samenwerken. In deze situatie kan er vanuit de HG snel een team samengesteld worden wanneer er een interessante vraag (van buiten) komt. Ook dit is een doel voor

het komend jaar. Als we hier beter in slagen, dan vervullen wij als Hanze Ontwerpfabriek beter de hub-functie die we voor ogen hadden. Om deze plannen te kunnen realiseren zal ik skills moeten ontwikkelen waarmee ik binnen de HG op allerlei plekken een grotere mate van flexibiliteit, mobiliteit en commitment kan bewerkstelligen wat betreft inzetbaarheid van mensen. In de toekomst zie ik dan dat de ontwerpfabriek een plek is waar vragen (uit het werkveld) binnenkomen waarop wij snel kunnen reageren met veelzijdige projectteams. Denk bijvoorbeeld aan de werkwijze van Demola. In een dergelijke setting zijn werkveld en onderwijs een katalysator voor elkaar.

Dinant Roode

Tijd en trends

De Hanze Ontwerpfabriek is voor mij een professionele omgeving waar ik kan samenwerken met collega's van andere schools. Het multidisciplinaire werken verrijkt mijn kijk op verandering en ontwikkeling. Wat ik nog beter wil leren is dat ik sneller kan reageren en meer tijd kan creëren voor het samen oppakken van projecten en samen uitwerken van aanbod. Met een wat kleine aanstelling is het een uitdaging tijd te vinden op de momenten dat er ook vraag is. Ik wil mijn bijdrage vergroten door ook iets met trends te doen en studenten meer te activeren gebruik te maken van de ontwerpfabriek.

Jorg Andree

Kruisbestuiving

Ik heb geleerd dat het werken in een interdisciplinair team enorm verrijkend is voor het komen tot een idee en het vormgeven hiervan. Het werken in een professionele leeromgeving zorgt voor een waardevolle kruisbestuiving voor student, docent en het werkveld. Ik zie

mezelf als verbinder en katalysator voor leerprocessen en ervaar elke keer weer impact. De kracht van de Hanze Ontwerpfabriek is dat we 'anders' mogen zijn en dus ook ons anders kunnen gedragen. Ik durf nu bijvoorbeeld in een intake confronterende (onderzoekende) vragen te stellen waardoor de ander echt even stil staat. Tijd voor onderzoek en reflectie zijn belangrijke zaken die bijdragen aan het succes van het proces. Dit wil ik blijven doen.

Open mind

Het doorbreken van patronen en komen tot een 'Hoe kunnen we?' vraag, vraagt van mij als professional een open mind, nieuwsgierig te zijn en vooral de ander de ruimte te geven. Dit zorgt voor een sfeer waarin eenieder gelijk is (student, docent en werkveld) en zo iedereen zijn waarde inbrengt om te komen tot een oplossing.

Immo Dijkma

Idee, prototype en realisatie

In de Hanze Ontwerpfabriek leer ik dat een idee fundamenteel iets anders is dan iets maken en uitproberen. Het besef dat je dat wat je bedacht hebt, ook gaat maken en uitproberen, zorgt voor andere vragen en meer dynamiek. De ruimte van de ontwerpfabriek is anders dan de gemiddelde werkkamer. Het nodigt uit om te bouwen te maken en te delen. Het is dan makkelijker om met plezier aan de slag te gaan met een ontwerp en een prototype. Wat nog lastig is, is hoe je er voor zorgt dat wat je maakt in deze andere omgeving, ook vervolgd krijgt in je eigen werkomgeving. Vaak zorgt de waan van de dag ervoor dat het prototype een prototype blijft. In het beste geval een knutselwerk op hoek van je bureau. We moeten leren hoe we de sessie een duurzaam karakter geven.

Contact en delen

Een rode draad door veel van de sessies die we met teams doen is de behoefte aan contact en delen. Hoe zorg je er voor dat je van elkaar op de hoogte blijft? Niet alleen wat betreft het werk dat iedereen doet maar ook over hoe het gaat en wat je samen zou kunnen oplossen. Dat is een vraagstuk dat in bijna alle teams komt boven drijven.

Resultaat

De sessies die we verzorgen leiden voor het gevoel niet altijd tot een resultaat. Waar je op hoopt is dat je een goede oplossing maakt voor een gedeeld probleem. Soms lukt dat niet en het is dan lastig andere resultaten te zien. Het resultaat kan bijvoorbeeld zijn dat je ontdekt dat de verkeerde vraag centraal stond, of dat er elementen zijn die je als team over het hoofd hebt gezien. Ook kan het zijn dat je ontdekt dat je heel verschillende beelden hebt van wat er aan de hand is en wat er zou moeten gebeuren. Dat voelt vaak als een stap terug, als een sessie zonder resultaat. Wat we steeds beter doen is dat we dit ook als resultaten kunnen zien.

We voelen ons steeds comfortabeler bij het iteratieve karakter van de methodes die we gebruiken.

Ruimte om te leren

Tenslotte leer ik dat het verrijkend is om met collega's van verschillende afdelingen samen te werken in een omgeving waarin niemand het precies weet. Het is fijn om in een team te werken waar ruimte is om dingen te doen die je wilt leren en leuk vindt maar ook om dingen niet te doen.

Marijke Grotenhuis

Vogel, arbeider, verbinder, slak

Van docent naar fabrieksarbeider in de Hanze Ontwerpfabriek. Ik duid de verandering in mijn werk vaak aan met mijn handen als oogkleppen: de docent heeft een blikveld recht vooruit. Als teamlid van de Hanze Ontwerpfabriek is het blikveld wel zo groot als dat van een vogel. De hoeveelheid en variëteit aan mensen met wie ik de afgelopen tijd al heb mogen werken is enorm. In alle gesprekken en werksessies merk ik dat ik steeds op zoek ben naar dwarsverbanden die ik zie, juist omdat ik al die mensen tegenkom.

Midden in de hogeschool

Dat is de plek die de Hanze Ontwerpfabriek steeds meer inneemt: midden in de HG, en ook daarbuiten. Voorbeeld: als we bij het Kenniscentrum Kunst & Samenleving praten over de rol van muziekstudenten in het activeren van dementerenden, dan denk ik aan studenten bij gezondheidsstudies of toegepaste psychologie die aan zo'n onderwerp ook een bijdrage zouden kunnen leveren. Als we met de ict-mensen praten over een samenwerkingsverband, dan hoor ik de logopediedocent die een student had met de vraag naar de mogelijkheden voor een spraakverwerkingsapp voor hulpverleners onderweg. Daar kunnen wij als ontwerpfabriek verbindingen leggen, daar kunnen wij 'Hoe kunnen we?' vragen bij helpen formuleren, mensen bij elkaar brengen om een Design Thinking proces mee te doen.

Empathie

Wat ik meer zou willen leren is het gedegen doorlopen van de empathiefase. Wat is dat nu nog meer dan goed kijken en luisteren, observeren van mensen in hun eigen context, hen stil laten staan bij de

werkelijke vraag. Je voelsprietten uit en terug in je hok als de vraag nog niet helder is.

René van Scheltinga (projectleider)

Versterkende feedback

Al het leren, veranderen en gedrag is stemmingsafhankelijk. Deze overtuiging heb ik al jaren en in de Hanze Ontwerpfabriek wordt deze overtuiging meer dan ooit bevestigd. Door de sfeer en de veiligheid die we creëren gebeurt er veel meer dan je aan de oppervlakte waarneemt. We dwingen af om versterkend feedback te geven zonder oordeel. Als nevenopbrengst van ontwerpessies worden blokkerende processen in teams en projecten zichtbaar en bespreekbaar, waardoor deze weer verder kunnen. Niet zelden tot schrik en emotie van teamleden en teamleiders. Door de wijze waarop die feedback wordt gegeven en de manier waarop we daar mee omgaan, leidt dit stevast tot betere samenwerking. Soms duurt het enkele weken voor we dit terug krijgen en soms enkele maanden. Het zaadje wordt gepland en het kan even duren voor het ontkiemt.

Complementair

Wat ik geleerd heb is te vertrouwen op mijn collega's van de Hanze Ontwerpfabriek. Daar waar ik een opening zag in een proces, maar even niet aan zet was, werd die briljant gevonden door de ander en vaak anders en beter dan ik voor ogen had. Immo door zijn meesterlijke empathische vragen, Bob door zijn creatieve luchtigheid, Jorg met zijn vermogen tot de kern door te dringen in het moment, Marijke door haar vermogen het proces over te nemen wanneer je dat nodig hebt en Dinant door zijn vernieuwende kijk op zaken en daarvoor scherpe analyses. We zijn complementair aan elkaar in alle samenstellingen.

Vanuit kracht

Regelmatig voel ik de spanning dat iets per sé moet lukken. De valkuil is dan dat we 'met kracht' een sessie gaan begeleiden in plaats van 'vanuit kracht'. Los van de gezonde spanning die sommige activiteiten met zich mee brengen mag ik dit loslaten. Ons concept werkt en we moeten het vooral ook laten werken. Ook als het een keer ogenschijnlijk niets oplevert dan is dat het resultaat en een indicatie om eens dieper te graven naar wat het proces frustrereert. Ik word erg enthousiast als mensen inzichten krijgen waardoor ze op persoonlijk vlak een stap verder komen en daarmee ook op professioneel vlak.

Creatieve spanning

Ik leer dat er al zoveel te verwerken is in een ontwerpessie dat die inzichten soms nog even moeten wachten. De Hanze Ontwerpfabriek is een vreemde eend in de bijt binnen de HG. Mijn rol als projectleider, gesteund door Frans Donders als liaison en kritische meedenker, is de brug te slaan met de staande organisatie en de ruimte te laten aan de teamleden in de ontwerpfabriek om te doen waar ze goed in zijn. Dat levert regelmatig spanning op tussen wat ik wil en wat goed is voor het voortbestaan van de Hanze Ontwerpfabriek en dat is een mooie leerschool.

4

HET VERVOLG

Hoe ziet de toekomst eruit en waarom doorgaan met de pilot van de Hanze Ontwerpfabriek?

The Big Building wordt een plek om te ondernemen en te leren tussen ondernemers.

de diensten van de ontwerpfabriek aangeboden. Dit in samenwerking met ontwerpers uit Noord-Nederland. Naar verwachting gaat dit veel contacten opleveren met ondernemende en innovatieve bedrijven, instellingen en personen die van pas gaan komen bij het valoriseren van kennisproducten.

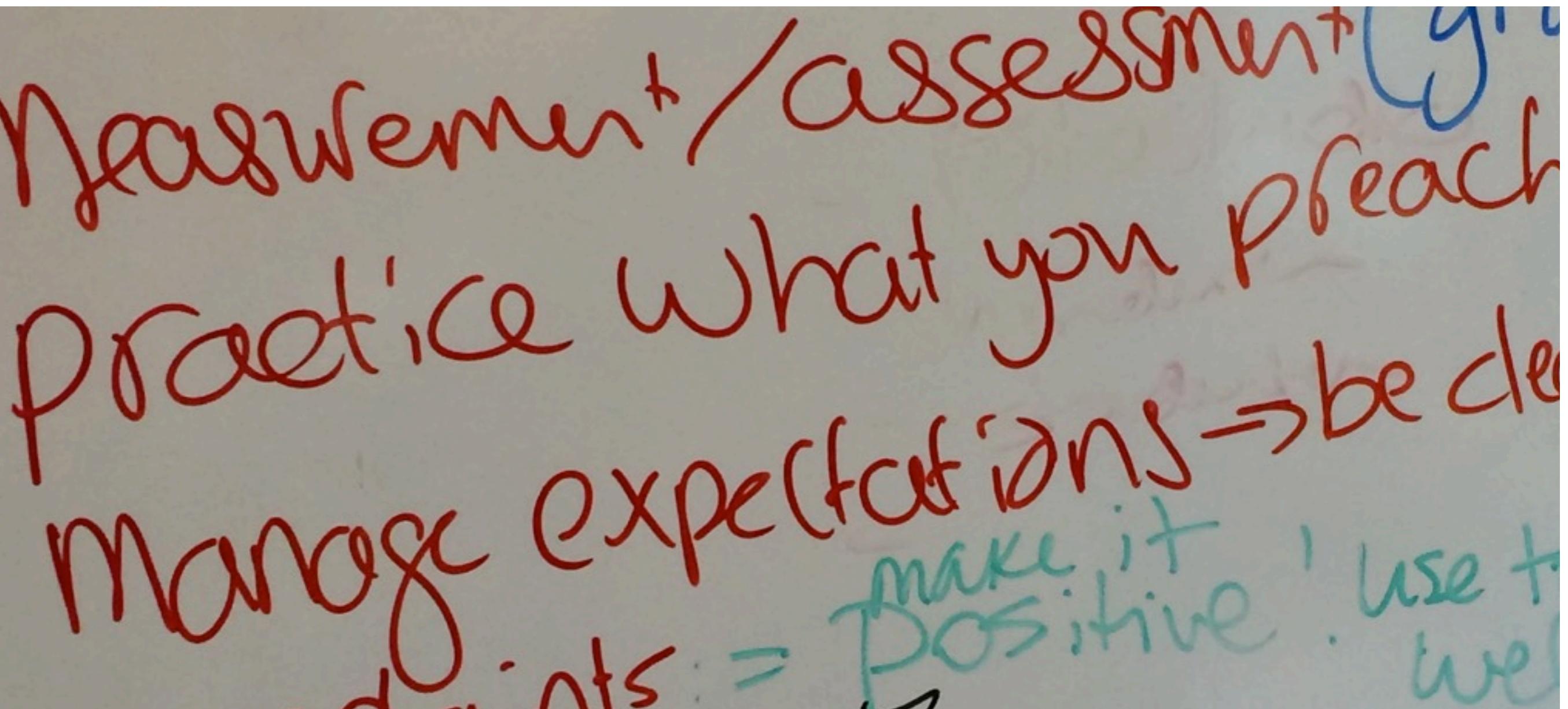
In de herfstvakantie begeleidt de ontwerpfabriek het creatieve proces van honours studenten tijdens een 'bootcamp' van een week om te

komen tot een beeld van de medisch specialist en de patiënt van de toekomst. Dit in opdracht van het Martini Ziekenhuis en Menzis. Ontwerptrajecten zullen langere tijd in beslag gaan nemen als het gaat om diensten en producten die daadwerkelijk de markt op gaan. The Big Building is voor de Hanze Ontwerpfabriek een plaats waar dergelijke trajecten goed uitgevoerd kunnen worden.

Intern de HG

Vragen die tijdens dit schrijven onder handen zijn uit de HG gaan over actuele zaken binnen de hogeschool. Voorbeelden zijn strategische en meerjarenplannen voor afdelingen en de inrichting van professionele leeromgevingen. Deze trajecten gaan meerdere sessies en zeker enkele weken in beslag nemen. Dit zijn trajecten die producten op gaan leveren waar daadwerkelijk mee aan de slag gaat worden.

Voor het team van de Hanze Ontwerpfabriek voelt dat als vertrouwen in wat er tot nu toe is neergezet. Ook biedt dit de gelegenheid om aan te tonen dat de Hanze Ontwerpfabriek daadwerkelijk in staat is mensen aan te zetten tot creativiteit en innovatie die er toe doet.

Handwritten notes on a whiteboard in red and blue ink. The text includes:

- Measurement / assessment
- practice what you preach
- manage expectations → be clear
- constraints = make it positive! use to well